

Захарін Сергій Володимирович

доктор економічних наук, професор

Тяньцзинський університет іноземних мов (КНР)

Захарин Сергей Владимирович

доктор экономических наук, профессор

Тяньцзиньский университет иностранных языков (КНР)

Zakharin Sergii

Doctor of Economic Sciences, Professor

Tianjin Foreign Studies University (China)

Лі Інін

PhD, професор, директор Інституту

Тяньцзинський університет іноземних мов (КНР)

Ли Инин

PhD, профессор, директор Института

Тяньцзиньский университет иностранных языков (КНР)

Li Yining

PhD, Professor, Director of the Institute

Tianjin Foreign Studies University (China)

Смірнов Євген Валерійович

кандидат економічних наук, доцент

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Смирнов Евгений Валерьевич

кандидат экономических наук, доцент

Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана

Smirnov Evgeniy

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ КРУПНИХ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЕКТІВ ЗА УЧАСТЮ КИТАЙСЬКИХ ПАРТНЕРІВ

ПЕРСПЕКТИВЫ РЕАЛИЗАЦИИ В УКРАИНЕ КРУПНЫХ ИНФРАСТРУКТУРНЫХ ПРОЕКТОВ С УЧАСТИЕМ КИТАЙСКИХ ПАРТНЕРОВ

PROSPECTS OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE OF MAJOR INFRASTRUCTURE PROJECTS WITH CHINESE PARTNERS

Анотація. Обґрунтовано доцільність активізації реалізації в Україні інфраструктурних проектів за участю китайської сторони. Проаналізовано сучасні тенденції інвестиційного співробітництва між Україною та КНР. Описано причини негостатніх обсягів інвестиційного співробітництва між Україною та КНР.

Відзначено, що між Україною та КНР встановлено відносини стратегічного партнерства, що створює належне підґрунтя для ініціювання та реалізації в Україні крупних інфраструктурних проектів за участю китайських партнерів. Описано зміст ініціативи «Економічний пояс Великого Шовкового Шляху».

Проаналізовано стан кількох інфраструктурних проектів, що реалізуються або мають перспективи реалізації в Україні за участю китайських партнерів.

Подано оцінку перспектив розширення китайсько-українського інвестиційного співробітництва у сфері реалізації інфраструктурних проектів.

Зазначено, що перспективні інфраструктурні проекти можуть бути реалізовані лише в умовах наявності взаємної довіри, стабілізації загальної економічної ситуації в Україні, за наявності відомих інституційних підстав для подальшого розширення інвестиційного співробітництва між Україною та КНР.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційне співробітництво, інфраструктурні проекти, Китай, Україна.

Аннотация. Обоснована целесообразность активизации реализации в Украине инфраструктурных проектов с участием китайской стороны.

Проанализировано состояние нескольких инфраструктурных проектов, которые реализуются или имеют перспективы реализации в Украине с участием китайских партнеров. Дана оценка перспектив расширения китайско-украинского инвестиционного сотрудничества в сфере реализации инфраструктурных проектов.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционное сотрудничество, инфраструктурные проекты, Китай, Украина.

Summary. The expediency of intensification of the implementation in Ukraine of infrastructure projects with the participation of the Chinese side.

Analyzes the status of several infrastructure projects that are under way or have prospects of implementation in Ukraine with the participation of Chinese partners. The estimation of prospects of the Chinese-Ukrainian investment cooperation in the sphere of implementation of infrastructure projects.

Key words: investments, investment cooperation, infrastructure projects, China, Ukraine.

Постановка проблеми. В Україні спостерігається деяке відставання від провідних країн світу за показниками розвитку інфраструктурного потенціалу. Зокрема, не можна визнати достатніми темпи введення в експлуатацію об'єктів транспортної інфраструктури, складського господарства, дорожнього будівництва тощо.

Отже, доцільно ставити питання про можливість прискорення інфраструктурного будівництва, у тому числі із залученням можливостей міжнародних організацій або іноземних партнерів. На нашу думку, видається за можливе звернутися про допомогу до китайських партнерів, які мають доступ до відповідних технологій та фінансових ресурсів.

Між Україною та КНР встановлено відносини стратегічного партнерства, що створює належне підґрунтя для ініціювання та реалізації в Україні крупних інфраструктурних проектів за участю китайських партнерів.

Відтак, доцільно провести дослідження проблем та перспектив реалізації в Україні крупних інфраструктурних проектів за участю китайських партнерів. Цим обумовлюється актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над проблемами українсько-китайського співробітництва у сфері інвестиційної діяльності та інфраструктурного будівництва плідно працюють вітчизняні науковці А. Гончарук [1], С. Кошовий [1], В. Поворозник [3], В. Перебийніс [3], Є. Ярошенко [4], а також іноземні науковці М. Качмарські [5], Л. Зуокуї [6] та ін. В той же час у економічній літературі майже не представлено публікацій з проблематики реалізації проектів

будівництва в Україні інфраструктурних об'єктів із залученням китайських партнерів.

Формулювання мети статті (постановка завдання) — надати науково обґрунтовані узагальнення та рекомендації з проблем та перспектив реалізації в Україні інфраструктурних проектів за участю китайських партнерів.

Виклад основного матеріалу. На жаль, через низку об'єктивних та суб'єктивних чинників обсяги інвестиційного співробітництва (приплив українських інвестицій до КНР, приплив китайських інвестицій в Україну, реалізація спільних інвестиційних проектів тощо) не можна визнати достатніми. У 2014–2016 рр. обсяг приросту китайських інвестицій, вкладених в українські об'єкти, є негативним — тобто інвестори з КНР вилучали вкладені інвестиції. Правда, у першому півріччі 2017 р. приріст був позитивним (+0,4 млн дол. США), і станом на 01.07.2017 накопичений обсяг китайських інвестицій в Україні склав 17,0 млн дол. США [2]. Слід визнати, що загальний обсяг залучених китайських інвестицій, якщо врахувати можливості китайських інвесторів і можливості української економіки, є мізерним. На наш погляд, в першу чергу це пов'язано з високими інвестиційними ризиками української економіки.

Невеликий обсяг нагромаджених в Україні китайських інвестицій пояснюється низкою об'єктивних та суб'єктивних причин, ключовими серед яких є загальна політична нестабільність в Україні, наявність конфлікту на Сході України та неконтрольованих владою територій, низький рівень захисту іноземних інвестицій, економічна криза та ін.

Китайська влада оголосила про ініціативу створення «Економічного поясу Великого Шовкового Шляху». В рамках ініціативи буде реалізовано проєкт «Один пояс — Один Шлях» та проєкт «Морський Шовковий Шлях». Вказана ініціатива представляє собою особливу форму поглибленого співробітництва Китаю, держав Центральної Азії та Європи [5; 6]. Вона спрямована, зокрема, на гармонізацію торговельних, митних, транспортних, логістичних та інших процедур. Одним із інструментів реалізації ініціативи стане проєктування та виконання інвестиційних проєктів, спрямованих на розбудову відповідної сучасної інфраструктури [3; 5]. Йдеться, зокрема, про будівництво нових об'єктів, що будуть орієнтовані на надання комерційних послуг найвищої якості. Україна поки що не є повноцінним учасником цього проєкту через низку об'єктивних та суб'єктивних причин [4]. У листопаді 2014 р. китайська влада оголосила про створення інвестиційного фонду у розмірі 40 млрд.доларів США, що можуть бути використані на реалізацію проєктів з розвитку наземної та морської інфраструктури [3; 4]. Задля фінансування цих та інших проєктів у Китаї були створені два нових фінансових інститути: Азіатський банк інфраструктурних інвестицій (АБІІ) і Фонд Шовкового шляху.

Не дивлячись на млявість китайсько-українського інвестиційного співробітництва, в Україні ініційовано реалізацію кількох інфраструктурних проєктів за участю китайських партнерів.

Між НАК «Нафтогаз України» і Банком розвитку Китаю підписано Кредиту угоду, якою передбачено реалізацію низки спільних проєктів у сфері енергетики. Загальна сума угоди — 3,6 млрд.дол.США. Серед проєктів, зокрема, передбачено: модернізація низки українських ТЕЦ, будівництво установки газифікації вугілля на Одеському припортовому заводі, оновлення обладнання на об'єктах ВАТ «Укргазвидобування» та ін.

Між Міністерством аграрної політики та продовольства України та Експортно-імпортним банком КНР підписано Меморандум про взаєморозуміння, яким передбачено ініціювання низки проєктів в галузі сільського господарства на суму 3 млрд.дол.США.

Між Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства та Китайською державною компанією CITIC Construction Co., Ltd. підписано Меморандуму про взаєморозуміння, яким передбачено співробітництво у сфері будівництва житла в Україні. Пілотний проєкт передбачає будівництво «доступного» житла з можливістю іпотечного кредитування у місті Києві. Загальна вартість проєкту — 1 млрд дол. США.

Китайські інвестори зацікавлені у реалізації проєкту «Повітряний експрес», який передбачає будівництво залізничної колії з Києва до міжнародного аеропорту «Бориспіль». Вартість вказаного проєкту, разом із будівництвом інших інфраструктурних об'єктів, оцінюється у 372 млн.доларів США, які в якості кредиту готові надати китайські партнери.

Нещодавно Україна отримала пропозицію від китайської компанії China National Nuclear Corporation (CNNC) та Industrial & Commercial Bank of China (ICBC) розглянути можливість добудови блоку № 4 Хмельницької АЕС за технологією Hualong One (HPR-1000). Зокрема, китайська сторона готова надати 85% фінансування від загальної вартості проєкту.

У 2017 р. Державна продовольчо-зернова корпорація України (ДПЗКУ) та Державна індустріальна корпорація Китаю (ССЕС) домовилися про збільшення поставок зернових з України до Китаю. Детальні умови поставок будуть визначені за підсумками перемовин, для чого було створено українсько-китайську міжвідомчу робочу групу, яка відпрацює механізм подальшого двостороннього співробітництва між корпораціями. У 2016/17 маркетинговому році ДПЗКУ відвантажила китайській держкорпорації 702 тис. тонн зернових культур, що на 11% перевищує показник попереднього сезону.

Китайська сторона готова продовжувати роботу над проєктом запуску «швидкісного потягу», який має зв'язати КНР та європейські країни, але із використанням української території. Проблемою є те, що ширина української колії не співпадає з шириною європейської та китайської колії, проте вказана проблема може бути вирішена шляхом будівництва нових терміналів залізничного обслуговування, які здатні суттєво скоротити час обслуговування вагонів.

Китайські бізнесмени також зацікавлені у збільшенні обсягів закупівель високотехнологічної продукції та високих технологій. Сформульовані пропозиції щодо участі китайських установ у спільній реалізації проєктів у сфері розробки та впровадження нанотехнологій. Також між китайськими та українськими підприємствами укладено низку контрактів щодо співробітництва у військово-технічній сфері.

Вказані проєкти, які сформульовані та оцінені економічно, дають підстави для стриманого оптимізму щодо можливої активізації китайсько-українського економічного співробітництва у сфері реалізації інфраструктурних проєктів [1].

Крім того, існує значний потенціал розширення співробітництва у сфері випуску високотехнологічної продукції у аерокосмічній сфері,

енергомашинобудуванні, автомобілебудуванні, проектування та виробництва літальних апаратів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Міністерству економічного розвитку і торгівлі України доцільно підготувати пропозиції щодо нарощування двосторонніх інвестиційних відносин. Навіть в умовах жорстких бюджетних обмежень доцільно та можливо вжити заходів, що не потребують додаткового фінансування з бюджету, у тому числі: підтримка участі підприємств в участі у виставках та ярмарках; взаємодія транскордонних електронних бізнес-платформ; поліпшення регуляторно-правового середовища для торгівлі між двома країнами, а також створення умов для спрощення процедур торгівлі; створення спільних підприємств в промисловій сфері на базі існуючих виробництв, зокрема, у сфері транспортного машинобудування, авіабудування і енергетичного машинобудування.

Без сумніву, ці та інші перспективні інфраструктурні проекти можуть бути реалізовані лише в умо-

вах наявності взаємної довіри, стабілізації загальної економічної ситуації в Україні, за наявності відомих інституційних підстав для подальшого розширення торгівельно-економічного та інвестиційного співробітництва між двома країнами.

Ключовим завданням для економічного блоку Уряду є продовження радикальних економічних реформ, запровадження гнучких механізмів регулювання економічної активності, проведення виваженої структурно-інвестиційної політики, створення сприятливого ділового клімату для іноземних інвесторів.

Задля активізації двостороннього співробітництва доцільно виробити ефективні механізми моніторингу інвестиційної взаємодії установ КНР та України, у т.ч. створити можливості вирішення проблемних питань в оперативному режимі.

У подальшому доцільно виконати дослідження з проблематики стимулювання припливу в Україну іноземних (у тому числі китайських) інвестицій для реалізації крупних інвестиційних проектів.

Література

1. Гончарук А. Шовковий шлях: від концепції до практичних кроків (формат взаємодії 16+1) / А. Гончарук, С. Кошовий // Стратегічна панорама. — 2016. — № 1. — С. 26–35.
2. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності [статистичне видання; електронний ресурс] / Держстат України, 2016. — Доступний з: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Проект «Один пояс — один шлях»: можливості для України / В. Поворозник, В. Перебийніс. — К.: МЦПД, 2015. — 31 с.
4. Ярошенко Є. Місце України в глобальних стратегіях Китаю / Є. Ярошенко. — К.: МЦПД, 2015. — 44 с.
5. Kaszmarski M. The New Silk Road: a versatile instrument in China's policy / M. Kaszmarski. — OSW Centre for Eastern Studies, 2015. — Number 161. — 89 p.
6. Zuokui L. Central and Eastern Europe in Building the Silk Road Economic Belt / L. Zuokui. — Working Paper Series on European Studies Institute of European Studies Chinese Academy of Social Sciences. — 2014. — Vol. 8. — No. 3. — 130 p.

References

1. Goncharuk A. Shovkovij shljah: vid koncepcii do praktichnih krokiv (format vzaemodii 16+1) / A. Goncharuk, S. Koshovij // Strategichna panorama. — 2016. — № 1. — S. 26–35.
2. Investicii zovnishn'oeconomichnoi dijaln'osti [statistichne vidannja; elektronnij resurs] / Derzhstat Ukraïni, 2016. — Dostupnij z: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Proekt «Odin pojas — odin shljah»: mozhlivosti dlja Ukraïni / V. Povoroznik, V. Perebijnis. — K.: MCPD, 2015. — 31 s.
4. Jaroshenko Є. Misce Ukraïni v global'nih strategijah Kitaju / Є. Jaroshenko. — K.: MCPD, 2015. — 44 s.
5. Kaszmarski M. The New Silk Road: a versatile instrument in China's policy / M. Kaszmarski. — OSW Centre for Eastern Studies, 2015. — Number 161. — 89 p.
6. Zuokui L. Central and Eastern Europe in Building the Silk Road Economic Belt / L. Zuokui. — Working Paper Series on European Studies Institute of European Studies Chinese Academy of Social Sciences. — 2014. — Vol. 8. — No. 3. — 130 p.